

Libera me, Domine



JOAN FRANCESC
MIRA

Quan jo tenia deu anys, i onze o dotze, era escolanet eventual a la meua parròquia de la Torre, com tants altres xiquets d'edat semblant. Sabia les respostes rituals en llatí, i quasi sencera, cantada, la *Missa de Angelis*. I sabia gran part del text dels responsoris, allò de *Libera me, Domine / de morte aeterna / in die illa tremenda, / quando coeli movendi sunt /, et terra...*; i encara un grapat més. No era cap prodigi, era normal, habitual, i com que feia els primers cursos de batxllierat als Escolapis, fins i tot entendia les paraules llatines. Ara, qui sap coses d'aquestes és vist com un gran erudit. Jo tinc un gran respecte als rituals públics i als temples antics, i crec que una missa com cal en una església, cantada en llatí si pot ser, no és mala manera de consolar i entretenir els parents, amics i coneguts que tinguen la bondat d'acudir l'últim dia de visita. Fins i tot si el difunt, com és el cas en ben alta proporció, no era estrictament fidel catòlic ni s'ha mort amb tots els requisits canònics, sacramentat i amb benedicció apostòlica com solen afirmar falsament les esqueles als diaris. Déu Nostre Senyor és bo, i no deu fer massa cas d'aquests detalls. Els capellans, però, no són tan comprensius: aprofiten els funerals per impatir implacablement doctrina als amics i parents afligits, als assistents escèptics. Com que passen els anys i se'm van morint persones properes amb freqüència creixent, em toca també massa sovint suportar el sermó repetit, insofrible. Déu ens estima moltíssim, diu el clergue-funcionari amb veu cansada, i la Mare de Déu i tots els sants i els àngels: i estimen especialment

el difunt de cos present, que té la immensa sort, la gran fortuna, d'haver estat elegit per Jesús i Maria per anar dret al cel a fer-los companyia, i que viu ja tan content i feliç al paradís escoltant musiquetes amables i contemplant la cara divina, i vosaltres parents i amics doneu gràcies a la bondat celestial, ploreu poquet, només el que és imprescindible, que el nostre germà o germana (sovint s'equivoca de nom, l'oficiant) ja ens espera en la glòria, quina enveja. Només li falta desitjar que ens morim tots d'una punyetera vegada i així anem drets al cel, ja que viure en la terra és tan precari: pareix que estar viu és una simple molèstia, un accident, un retard, i que estar mort és fantàstic. Em pregunte només per què han de repetir el sermó absurd, per què no es limiten al seu ofici, a dir la missa, si és el cas, i recitar les absoltes: per què no ens deixen descansar en pau. Del *Requiescat in pace*, però, sembla que només queda el RIP. Si és que algú sap encara què vol dir.

Un funeral recent en una església, o més exactament, en la capella d'un tanatori al costat d'una autopista, m'ha fet

tornar a meditacions ben clàssiques. El capellà repeteix la rutina de l'esperança en l'altra vida, que allà ens trobarem tots. Els presents, parents i amics, no se sap en què pensen. Sembla que la consciència humana de la mort ha produït la necessitat de trobar alguna forma de "superar-la": de voler creure que no s'acaba tot amb el final implacable i visible de cada vida individual. Però llavors, per creure això, caldrà creure també que "algú", o alguna cosa, garanteix la supervivència o li serveix de suport. Encara que aquesta "supervivència" siga tan fantasmal com la de les ombres de l'Hades grec o tan difusa com la del *nirvana* final del budisme. La mort absoluta és la condemna a la qual pretenem escapar, la salvació és la vida eterna, i el principi d'aquesta salvació és un ésser diví i absolut tal com l'han construït els monoteïsmes. En la Bíblia mateixa, no és sempre ni del tot evident que els homes tinguen una ànima, que aquesta ànima (i menys encara si ha de tornar a unir-se al cos...) tinga una possible vida eterna, ni que aquest siga el sentit final de la "salvació". L'"altre món" hi és sovint imaginat com el regne de l'ombra, el xeol, però precisament Jahvè, Déu, pot rescatar els morts d'aquest destí: pot haver-hi una "resurrecció" personal (*tehiyat hammetim*), i en les benediccions s'afirma: "Beneït sigues, Jahvè, que dónes vida als morts". Bé, per no fer-ho més llarg: això és la salvació, per obra d'un Déu poderós, i aquest concepte va passar al cristianisme, ampliat i universalitzat. Els funerals moderns, però, els funerals de tanatori, ja no recorden l'arrel d'aquest principi, que és que tots som culpables, que tots mereixem la mort eterna i que hem de suplicar misericòrdia. A la meua parròquia de l'Horta, quan jo era escolanet, en la part final dels funerals cantàvem "*In paradysum conducant te angeli*", que és un cant celestial i optimista i, per si de cas, demanàvem també "*Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam*" en nom del pobre difunt. Ara, sense el llatí, l'eternitat pareix que és automàtica.

«NOMÉS LI FALTA DESITJAR QUE ENS MORIM TOTS D'UNA PUNYETERA VEGADA I AIXÍ ANEM DRETS AL CEL, JA QUE VIURE EN LA TERRA ÉS TAN PRECARI: PAREIX QUE ESTAR VIU ÉS UNA SIMPLE MOLÈSTIA, UN ACCIDENT, UN RETARD, I QUE ESTAR MORT ÉS FANTÀSTIC»